

Galatasaray Sanat Birliği ve dergimiz

Galatasaray Sanat Birliği fikri, bu yıl, bir grup arkadaş arasında ortaya atıldı. Bugünün Galatasarayının eski Galatasarayla karşılaştırıldığı sayısız tartışmalardan birinde, söz gene dönüp dolaşıp Galatasaraydaki kültürel hayatın renksizliğine, bir Galatasaraylının oluşmasında gerekliliği tartışılmaz olan kültürel faaliyetlerin eksikliğinin, camiamıza ve genç mensuplarımıza gelince, Galatasarayın ismiyle sahip olduğu boyutlara ulaşmasında kendilerine düşeni severek yerine getirecekleri birleştirmenin, ilk elde ve öğrenciler arasından yapılacak bir atılım olması gerektiğini düşündük ve G. S. B. tasarısını bu düşünceyle ortaya attık. Henüz resmi bir kuruluş olmakla beraber, müdür, öğretmen ve arkadaşlarımızdan gördüğümüz destek G. S. B.'nin hızla gelişeceğini, okula yerleşerek kültürel faaliyetleri kol çalıştırmalarının dar ve kuru sınırlarının dışına çıkaracak bir hareket, canlılık ve güç kaynağı olacağını müjdeliyor. Böyle bir kaynağa ihtiyaç olmadığını söyleyenler olacak mıdır bilmiyoruz. Fakat bu yıla kadar, 3-4 senedir Galatasaraydaki kültürel faaliyetlerin klasik kol çalışmalarını aşarak, Galatasarayla Galatasaraylılığa bir şeyler kazandıracak boyutlara erişip erişmediği bilmem uzun uzun tartışılabilir. Yaptıkları Kültür Şöleni ile bizimle aynı düşünceleri paylaşmakta olduklarını gösteren ve gelenekleşeceğini umduğumuz bu düşünceleri paylaşmakta olduklarını gösteren ve gelenekleşeceğini umduğumuz bu hareketi başlatan Broşür kolunu, resim, fotoğraf, karikatür sergilerini ve tiyatro faaliyetlerini gerçekleştiren kıymetli arkadaşlarımızı, kutluyoruz. Bu ders yılının sonunda ortaya çıkan bu hareketler Galatasarayda Sanat potansiyelinin nedenli yüksek ve coşkulu olduğunu göstermiştir. Bundan da cesaret alarak gelecek yıl, çalışmaya ve bir şeyler yapmaya hazır arkadaşlarımızı bir araya getirebilmeyi ve Galatasaray'ın bizlerden beklediği hareketi başarıya kavuşturmayı ümit etmekte tereddüt etmiyoruz.

Elinizdeki dergi G. S. B. 'nin yayın organı, yukarıdaki düşünceler ile, başlangıç niteliğinde gerçekleştirdiğimiz bir atılımdır. İlk sayısında da belirtmiş olduğumuz gibi genç Galatasaraylıların karikatür, resim, fotoğraf, şiir, hikaye, eleştiri... çalışmalarını Galatasarayın içine ve dışına yansıtmayı, bunun yanı sıra arkadaşlarımıza Türkiye'de söz sahibi kişilerle yaptığımız ve ilgi çekeceğini umduğumuz röportajların, öğretmenlerimizin yazılarının yer aldığı onları tatmin edecek, belki de bir şeyler kazandıracak kendilerine ait küçük bir sanat dergisi sunmayı amaçlıyoruz. Kardeşlerimiz ise bu dergiyi okur ve içindeki her şeyi anlamasalar bile, hiç olmazsa bir, iki şey anlamak için çaba sarfederlerse biz onların karşılıklarını kendi camialarının ürünleriyle çıktığımız zaman kendilerinin de bir gün böyle şiirler yazacaklarını, karikatürler çizeceklerini düşünerek, şiiri, karikatürü sevmeye çalışırlarsa, ve en önemlisi, Galatasaraylı oldukları müddetçe kültür şölenleri düzenlemek, tiyatrolar oynamak, sergiler açmak dergiler çıkarmak zorunda olduklarını anlarsalardı biz vazifemizi yapmış sayılırız.

RESİM ve DİĞER PLASTİK SANATLARDA ULUSAL KAYNAKLAR

GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ ÖĞRETİM ÜYESİ
ÖZER KABAŞ

Konuşan: Rauf GÖNENÇ

-Türkiye'de birçok sanat dalında, ulusal kaynaklarımıza inerek, bu sanat dallarında ekoller kurma çabaları görülüyor. Özellikle resime gelmeden, önce konu hakkındaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

- Tabii, şöyle: Halk sanatını ele alırsanız, hal - kın yaptığı sanat sağdan soldan etki taşıyor, doğrudan doğruya gelenek sürecinde, kuşaktan kuşağa geçiyor. Halk sanatçısı kendi kişiliğini fazla koymakla beraber, babasından, dedesinden bir şeyler öğreniyor, örneğin araba boyacılığı, kilimcilik. Bunu dış etkilerin, evrensel etkilerin altında fazla kalmamış kişi yapıyor, bu kişilerin sanatını oluşturan etkilere, ben "Yatay etkiler" diyorum, yani zamandan, tarihten, geleneklerden gelen etkiler. Örneğin Akhisar'a araba boyacılarına gitmişim: Adam Konyadan gelmiş arabayı Konya uslubuyla boyuyor, bir uslu - boyama şekli var, rengi var, motifi var, bunları bindirme metodu var, neticede son derece canlı bir şey çıkıyor. Şimdi, bu adam dikey etkiler dediğimiz, tepeden inme etkilerin altında kalmamış. Şehirde yaşayan kişi, yani bunları tartışan bizler bu etkilerin adamakıllı altındayız: Basın yoluyla, televizyon yoluyla. Örneğin ilerde sanatçı olacak çocuk resim deyince Van Gogh'u, sinema deyince harp sonrası Amerikan sinemasını görüyor ve bu etkilerin fazlalığı esasında yatay etkileri azaltabiliyor. Oysa bir çevreye ait olan insanın özleştirisi ni yapabilmesi, kendini yerine oturtabilmesi için, kendi çevresel yatay etkilerini inceleyebilmesi, ve ya diğerlerinin sosyolojik; antropolojik incelemelerinden yararlanabilmesi ve bunları kendi potansiyelinde eritmesi gerekli. Bir sanatçının özü açısından bölge etkileri, üslup konusu ve dikey etkiler bura da birlikte ortaya çıkıyorlar. Yapılacak sentezde bölgeyi çok iyi yansıtan sanatçı, üslup bakımından dikey etkilerden yararlanabiliyor. Örneğin Nazım Hikmet'in "Memleketimden İnsan Manzaralarında" Anadolu'yu ve Kurtuluş Savaşı meselesini ele aldığı zaman "Futuristik" yani Avrupa'da mevcut bir edebiyat akımından, makine ritminin kullanılmasından yer yer yararlanıyor denilebilir. Uyanık, dikey etkilere açık fakat onları, bölgesel bir özden kendine has bir şey çıkarırken, özden biçime doğru hareket ederken kullanılıyor. Bu konudaki inancımı şöyle özetliyorum: Bir insanın kendi sanat muhtevasını tanımlarken, gene kendi özüne sadık kalması önemlidir, bu

özden biçime doğru giderken dikey etkilerden yararlanabilir diyorum. Tersine ise doğrudan doğruya üslup avcılığı oluyor: yok Fransız sinemasını taklit ediyor, resimde New-York ekolünü taklit ediyor, üç sen sonra ekol değişiyor, başka bir şey yapıyor. Yani, salt üslup peşinde koşan kişi, tamamen dikey etkilerin altında suni bir evrensellik arıyor diyebiliriz.

-Peki, konuyu resme getirirsek, yukarıda "Yatay etkiler" dediğimiz birimi, milli bir resim kültürü diye adlandırabilir miyiz?

- Milli bir resimden bugün için söz edebilir miyiz bilmiyorum, ama çevresel, bölgesel bir resim etkisi olarak tanımlıyabiliriz bunu.

-Bizde bir resim kültüründen söz edilebilir mi? Edilebilirse nereye dayanıyor?

-Evet yalnız, burada sanırım resmi değil plastik sanatların tümünü ele alsak daha iyi olur, çok üstüste binen şeyler. Mesela bir Sultanahmet camii'ni ele aldığımızda resim, heykel ve mimarinin, bu sanat eserinde iç içe girmiş olduklarını görüyoruz. Zaten bunların ayrılması ikiyüz yıllık bir mesele. Onun için, yatay bir plastik sanatlar etkisini sorarsanız o adamakıllı var. VE ilk sentezini 16. yüzyılda, klasik Osmanlı'da bulmuş. Onun dışında resmi ayırsak: Biliyorsunuz resim bazı elemanların oluşudur: Renk, çizgi, hacim... Bu elemanların bazılarının kuvvetli, bazılarının zayıf olduğu yer ve zamanlar vardır. Mesela II. asır Çin resminde renk zayıftır, ama mekân ve çizgi anlayışı çok kuvvetlidir. Türk resim geleneğinde de: 1- Minyatürde anlatımcı, "İnaratif" gelenek vardır. 2- Bence dünyada rengin en kuvvetli olduğu bölge Anadolu'dur. O da şuradan geliyor: Gerek minyatürleri, gerek halıları ele aldığımız zaman renk kullanılışı çok cesur ve çok bilgili. Az renkle çok renk elde etme, renkle bir hikâye anlatma... Rengi anlatımcı bir araç olarak kullanan, bütün dünyada en kuvvetli yer Anadolu. Mezar taşlarından, arabalara kadar rengi her tarafta ekonomik ve çok güçlü bir araç olarak görüyoruz. VE bunun yanında mimarinin, çininin yani bütün plastik sanatların belli bir senteze vardığı devirler var.

-Milli kaynaklara yaklaşabilmesi ne için yararlı olur sanatçıya. Bunu ne bakımdan gerekli buluyorsunuz?

-Sanatçı politikayla, sosyolojiyle özellikle psikolojiyle ilgilenir. Kendini tanımak zorundadır anlatan kişi. Kendini bulunduğu çevreye oturtmak zorundadır. Bunun içinde, kendi çevresini dünya meseleleri içinde doğru bir yere oturma çabası göstermesi gerekir. Yoksa salt biçimsel sanatçı olur, üslup adamı olur. Kişinin belli bir olguyu kişisel ya da ortak olarak bazı akımlar ortaktır tabii-geliştirebilmesi için bu araştırma ve verilerden yararlanması muhakkak ki gereklidir.

-Peki, bizdeki hat sanatı, kilimcilik, halıcılık, minyatürlerimiz biçim renk ve desen bakımından Türk resim ekolünün yaratılması na yardımcı olabilirler mi?

-Tabii, yalnız bunu suni bir alışverişi olarak görmek lazım. Bunun istismar edildiği yerlerde var.